

Sygn. akt IV KZ 19/21

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala

w sprawie skazanej **A. Ż. S.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 30 czerwca 2021 r.

zażalenia skazanej na zarządzenie Przewodniczącego IX Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w K. z dnia 8 kwietnia 2021 r. odmawiające przyjęcia kasacji złożonej przez skazaną od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 29 września 2020 r., sygn. akt IX Ka [...] na podstawie art. 437 § 1 i 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

uchylić zaskarżone zarządzenie i przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu w K. w celu podjęcia dalszych czynności związanych z wniesieniem kasacji.

UZASADNIENIE

W dniu 2 grudnia 2020 r. (data wpływu do Sądu Okręgowego w K.) skazana A. Ż. S. wniosła sporządzoną i podpisaną osobiście kasację od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 29 września 2020 r., sygn. akt IX Ka [...].

Zarządzeniem z dnia 14 grudnia 2020 r. Przewodniczący IX Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w K. na podstawie art. 120 § 1 k.p.k. w zw. z art. 526 § 2 k.p.k. wezwał ww. do uzupełnienia braku formalnego kasacji poprzez nadesłanie kasacji sporządzonej i podpisanej przez adwokata lub radcę prawnego w terminie 7 dni od doręczenia zarządzenia pod rygorem odmowy

przyjęcia kasacji. Odpis zarządzenia został doręczony skarżącej w dniu 31.12 2020 r. (k. 206).

Pismem z dnia 7 stycznia 2021 r. (data wpływu do sądu w dniu 11 stycznia 2021 r.) skarżąca wniosła o przydzielenie jej adwokata z urzędu do ww. sprawy (k. 207).

Zarządzeniem z dnia 18 stycznia 2021 r., IX Ka [...], Przewodniczący IX Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w K. odmówił A. Ź. S. ustanowienia obrońcy z urzędu w celu sporządzenia kasacji. W uzasadnieniu tej decyzji procesowej wskazano, że powodem wydania rozstrzygnięcia tej treści był fakt, że skarżąca w ogóle nie uzasadniła swojego wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu. Nie wykazała więc, że ze względu na swoją sytuację majątkową, rodzinną i życiową nie jest w stanie ponieść kosztów obrony we własnym zakresie. Nie wskazuje również na to analiza akt sprawy (k. 210).

Kolejnym zarządzeniem z dnia 18 stycznia 2021 r. skarżąca została również wezwana do uzupełnienia braku formalnego kasacji poprzez nadesłanie kasacji sporządzonej i podpisanej przez adwokata lub radcę prawnego w terminie 7 dni pod rygorem odmowy przyjęcia kasacji (k. 211).

Odpisy powyższych zarządzeń doręczono skarżącej w dniu 1 lutego 2021 r. (k. 253).

Pismem z dnia 8 lutego 2021 r. skarżąca ponownie wniosła o przydzielenie jej „zgodnie z obowiązującym prawem adwokata z urzędu”, wskazując, że z uwagi na niską emeryturę nie jest w stanie opłacić adwokata z wyboru (k. 254, 255).

Zarządzeniem z dnia 8 kwietnia 2021 r., Przewodniczący IX Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w K. ponownie odmówił wyznaczenia skazanej obrońcy z urzędu wskazując, że co prawda tym razem skarżąca powołała się na niską emeryturę, ale tym oświadczeniem wykazała jedynie, że ma stały dochód, ale nie wykazała, że ze względu na sytuację majątkową, rodzinną i życiową nie jest w stanie ponieść kosztów w tym zakresie.

Kolejnym zarządzeniem wydanym w dniu 8 kwietnia 2021 r., Przewodniczący IX Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w K., na podstawie art. 530 § 2 k.p.k., odmówił przyjęcia kasacji wskazując, że skazana mimo dwukrotnego wezwania nie uzupełniła braku formalnego kasacji poprzez

złożenie tego pisma procesowego sporządzonego i podpisanego przez adwokata lub radcę prawnego (k. 269).

Od powyższego zarządzenia, w ustawowym terminie, skazana wywiodła zażalenie, wnosząc o „jego oddalenie jako wydanego wbrew obowiązującym przepisom” (k. 289).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie okazało się zasadne w tym sensie, że musiało skutkować uchynieniem zaskarżonej decyzji procesowej.

Wydanie zarządzenia o odmowie przyjęcia kasacji było bowiem co najmniej przedwcześnie.

Pamiętać bowiem należy, że choć to na oskarżonym ciąży obowiązek należytego wykazania, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny, to na organie procesowym spoczywa powinność pouczenia oskarżonego nie tylko o tym obowiązku, ale i o sposobie jego wykonania, a nadto o konsekwencjach niewywiązania się z tego obowiązku (art. 16 § 2 k.p.k. w zw. z art. 16 § 1 k.p.k.). Powyższe oznacza, że w sytuacji, gdy oskarżony, ubiegający się o wyznaczenie obrońcy z urzędu, złoży stosowny wniosek, ale nie wykaże w sposób należyty, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony, przewodniczący wydziału zobowiązany jest wyznaczyć mu odpowiedni termin do uzupełnienia wniosku i dopiero po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu może nastąpić merytoryczne rozstrzygnięcie w tym przedmiocie. Innymi słowy, w przypadku, gdy oskarżony złoży wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu, bez wykazania, że nie stać go na poniesienie kosztów obrony, należy zarządzeniem wezwać go do wykazania przedmiotowej okoliczności w terminie 7 dni pod rygorem nieuwzględnienia wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu (zob K. Eichstaedt [w:] Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, red. D. Świecki, LEX/el. 2021, komentarz do art. 78, teza 10 i 11 i powołane tam orzecznictwo).

W przedmiotowej sprawie zaś skarżąca, przed rozpoznaniem złożonych przez nią wniosków o wyznaczenie obrońcy z urzędu, nie została pouczone o

sposobie wykonania ciążącego na niej obowiązku wykazania, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony. Nie został jej również wyznaczony dodatkowy, opatrzony stosownym rygorem, termin na dopełnienie tego obowiązku.

W tym stanie rzeczy należało uznać, że zarządzenie o odmowie wyznaczenia obrońcy z urzędu było przedwczesne, albowiem skarżącej, na skutek zaniechania niezbędnych pouczeń, faktycznie uniemożliwiono złożenia należycie uzasadnionego wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu.

Tym samym przedwczesne była również odmowa przyjęcia kasacji z powodu niedochowania jej wymogów formalnych.

W tym stanie rzeczy, Sąd Najwyższy zmuszony był uchylić zaskarżone zarządzenie i sprawę przekazać Sądowi Okręgowemu w K. w celu podjęcia dalszych, tym razem prawidłowych, czynności związanych z wniesieniem przez skazaną osobistej kasacji. W toku ich realizowania właściwe organy procesowe muszą przede wszystkim pouczyć skarżącą o sposobie wykonania ciążącego na niej obowiązku wykazania, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony oraz wyznaczyć jej stosowny termin na dopełnienie tego obowiązku. Skarżąca musi być również prawidłowo pouczona o konsekwencjach niedopełnienia tego obowiązku.

Z tych względów, postanowiono jak na wstępie.